

Vävnadsdonation/ vävnadstransplantation

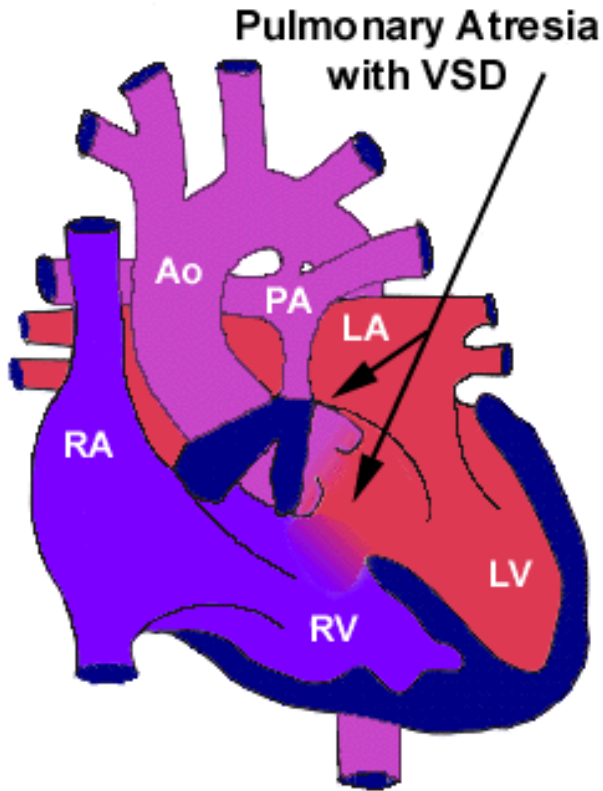
Torsten Malm
Överläkare, docent
Barnhjärtkirurgiska sektionen
och Vävnadsbanken
Skånes universitetssjukhus,
Lund

**VARFÖR
VÄVNADSDONATION?**

Ögonskada

Brännskada

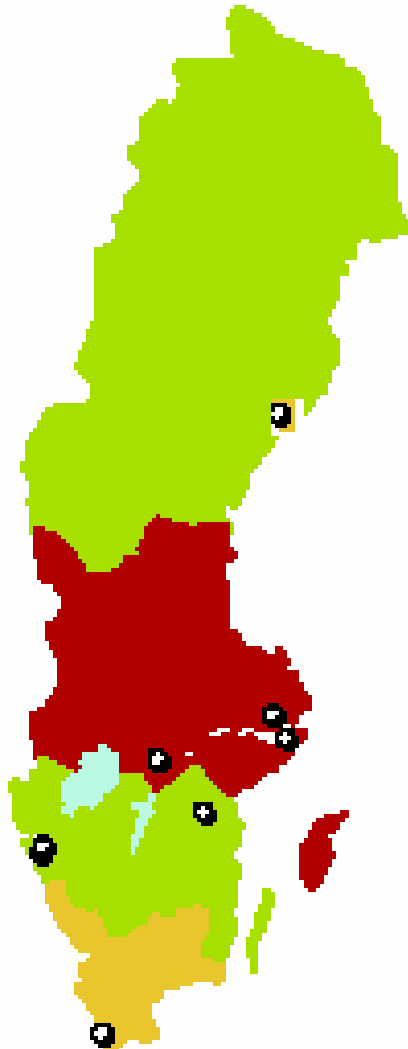
Medfött hjärtfel

Behov av vävnadstransplantat

- Hornhinnetransplantat: 600-700 patienter/år
- Hjärtklaffstransplantat: 40-60 barn/år
50-70 vuxna/år
- Hörselbenstransplantat: 20-40 patienter/år
- Hudtransplantat: 35-40 patienter/år
- Bentransplantat: 450-500 patienter/år
- *Ca. 1500 patienter per år behöver en vävnadstransplantation i Sverige*

Vävnadsinrättningar i Sverige:

Umeå: hornhinnor

Uppsala: hud

Stockholm: hornhinnor

Örebro: hornhinnor

Linköping: hornhinnor, hud

Göteborg: hjärtklaffar, hornhinnor

Lund: hjärtklaffar, hornhinnor,
hörselben, hud

Många ortopedkliniker: ben

Dessutom enheter för stamceller,
könsceller, cellulära terapier

Totalt omkring 80 inrättningar i hela landet

Vävnadsbanken

Vävnader som tillvaratas av Vävnadsbanken i Lund årligen (cirka)

- 200 hjärtklaffar och kärlvävnad
- 200 hornhinnor
- 50 hörselben
- 50 tinningben
- Hud

- *Största vävnadsbanken i Skandinavien*

Ett omfattande regelverk

- EU-direktiv
 - 2004/23/EG
 - 2006/17/EG
 - 2006/86/EG
- Svensk lagstiftning
 - SFS 2008:286
 - SFS 2008:414
- Socialstyrelsens författningar
 - SOSFS 2009:30
 - SOSFS 2009:31
 - SOSFS 2009:32

Ett omfattande samarbete

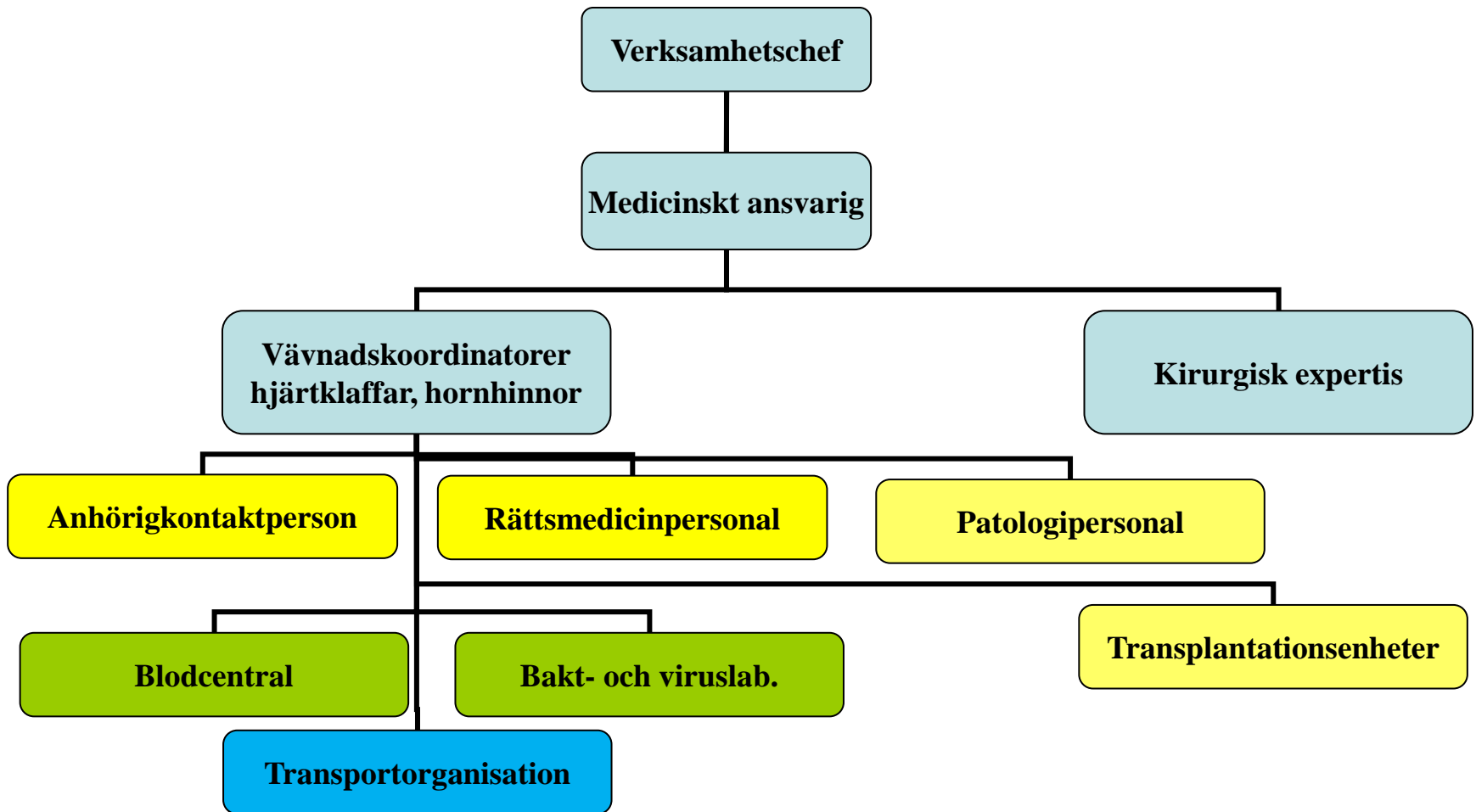
- Organtransplantationsverksamheten
- Thoraxkirurgiska kliniker
- Rättsmedicinska avdelningar
- Patologiavdelningar

- *Vävnadsbanken i Lund samarbetar med totalt 17 olika verksamheter i hela Skandinavien*

Vad gör en vävnadsbank?

- Utreder donation
- Tillvaratager
- Preparerar
- Förvarar
- Distribuerar
- Registrerar
- Kvalitetskontrollerar
- Utbildar

Vem arbetar på/med en vävnadsbank?

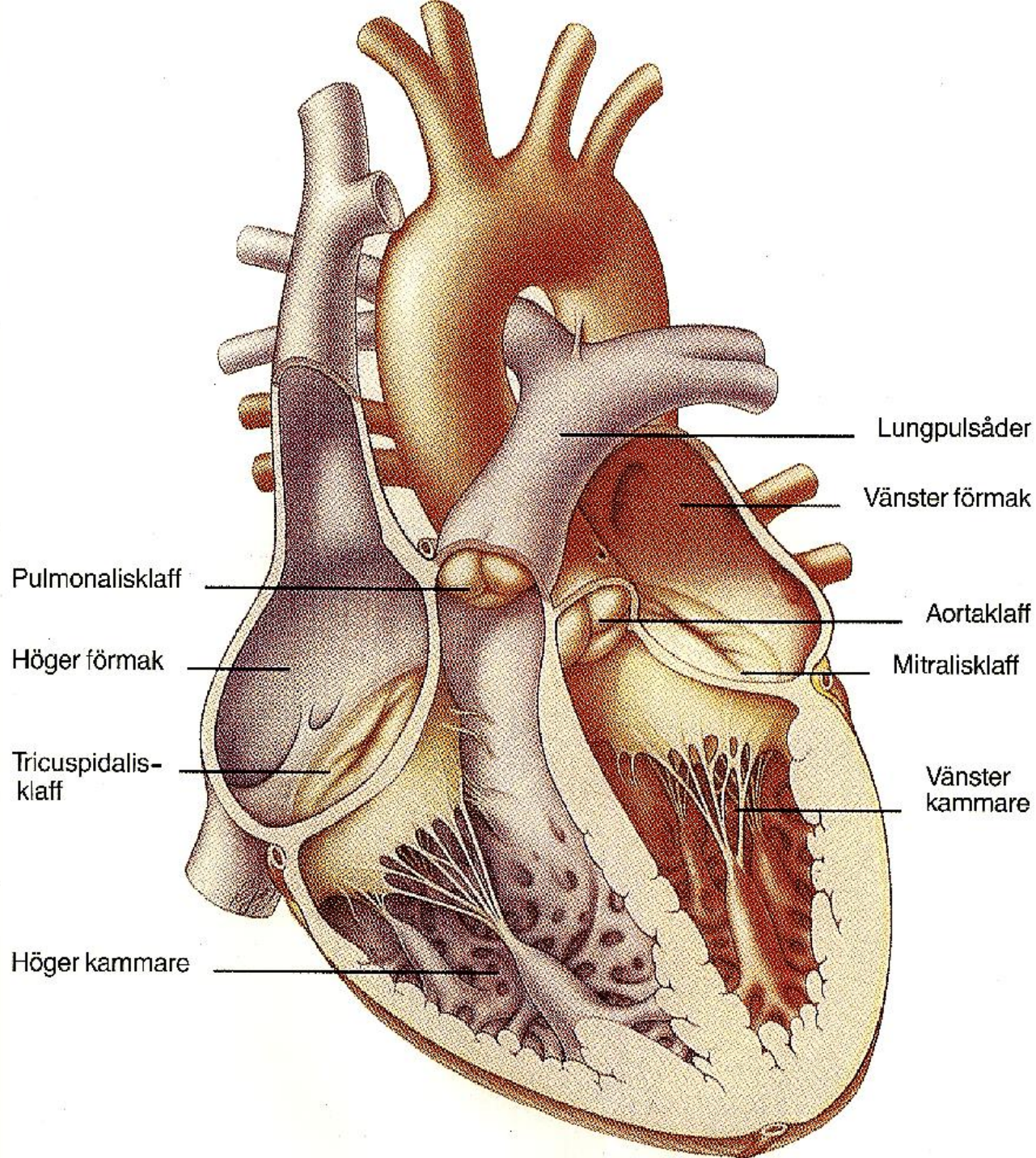

Vem kan donera vävnader?

- I princip alla
- Men det finns vissa kontraindikationer
 - Ålder över 65 år för hjärtklaffar
 - Positiv virusserologi
 - Obehandlad sepsis
 - Och några fler
- *Ca. 20 000 potentiella vävnadsdonatorer i Sverige, (ca. 1 000 donationer)*

Hur tillvaratas hjärtklaffar?

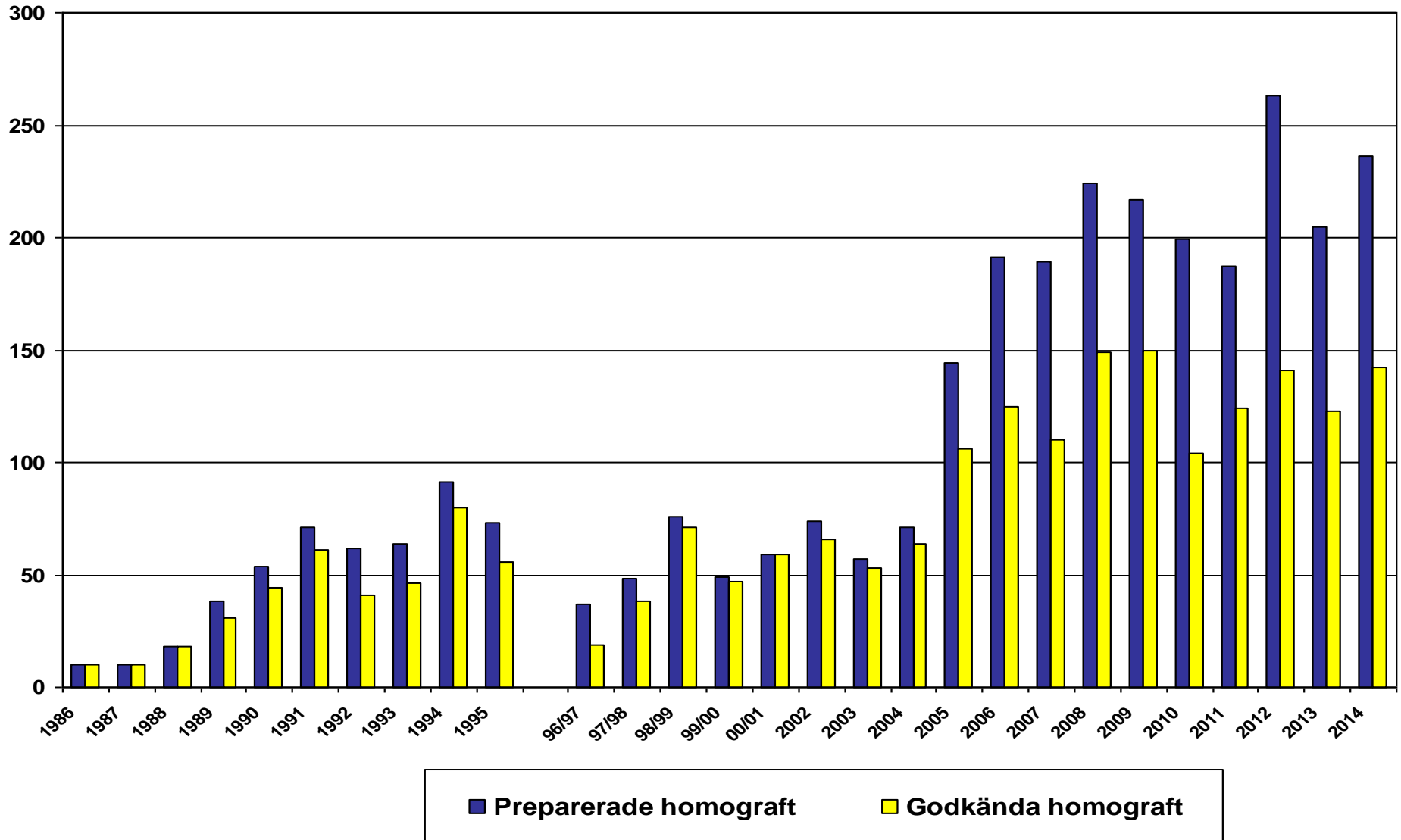
- Uttagsoperation före obduktion på rättsmedicinsk eller patologenhet
- Donationsoperation på op-avdelning
- Donationsoperation i samband med organdonation
- Explantation av hjärta i samband med hjärttransplantation

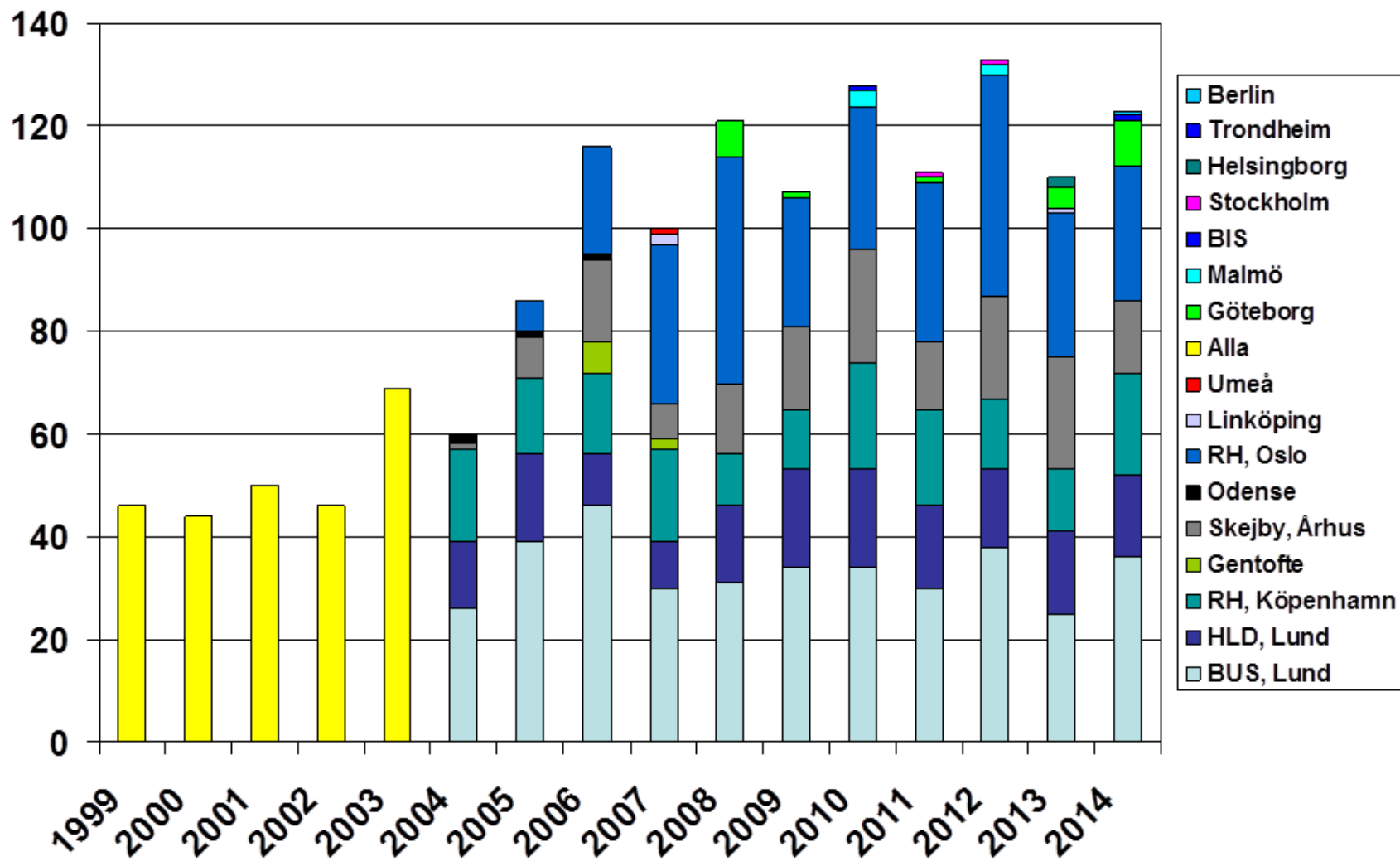
Det finns olika typer av vävnadstransplantat för hjärtkirurgi

- Pulmonalisklaff
(lungpulsåderklaff)
- Aortaklaff (klaff i stora kroppspulsådern)
- Pulmonalispachor
(lappar från lungpulsådergrenar)
- Aorta descendensgraft
(nedåttigande delen av stora kroppspulsådern i bröstkorgen)

Tillvaratagna cardiovasculara homograft i Lund 1986-2014

Antal förmedlade cardiovasculara homograft från Vävnadsbanken i Lund

Vad har hänt de senaste 10 åren?

- Stor nationell satsning för att genomföra EU-direktiven
 - Medverkan i föreskriftsarbete på Socialstyrelsen
 - Medverkan i nationella vävnadsprojektet inom SKL
- Bildandet av ett nationellt vävnadsråd inom SKL där vi har medverkat och fått vara med och påverka
- Nationellt donationsråd för att driva donationsfrågor
- Pengar till ombyggnad, renrum,
- Möjlighet att projektanställa ny personal
- Styrgrupp för vävnadsdonation i Södra regionen
- Möjlighet att skapa utbildningar och genomföra dessa på nationell nivå
 - Grundkurs i vävnadsdonation
 - Specialkurs i vävnadsdonation
 - ETPOD utbildningar på regional nivå

Vävnadstransplantationer

- Ca. 80-100 patienter i Södra regionen får varje år en ny hornhinna, op utförs vid ögonklinken, SUS
- Vid ca. 10% av alla barnhjärtkirurgiska operationer används ett vävnadstransplantat (homograft), ca 35-40 barn från hela landet får en donerad hjärtklaff/patch varje år i Lund
- Klafftransplantat används inom vuxenhjärtkirurgi. Ca. 20 patienter med endokardit eller medfödda hjärtfel får en donerad hjärtklaff varje år på thoraxkir klin i Lund
- Öronklinken i Lund transplanterar varje år hörselben
- Dessutom förmedlas från Vävnadsbanken i Lund vävnader för transplantation till andra centra i Sverige och Skandinavien

Vad innebär det att leva med ett klafftransplantat?

- En patient med klafftransplantat kan ha ett aktivt liv
- Klafftransplantatet medger att mycket komplicerade fel kan korrigeras
- Klafftransplantatet växer inte med individen

Sammanfattning

- Vävnadsdonation behövs för att ca. 1500 patienter i Sverige årligen med svåra, ibland livshotande funktionshinder skall kunna få en transplantation
- Vävnadsdonation behövs för den högspecialiserade vården
- Senare års utökade verksamhet har fört till att Vävnadsbanken i Lund fått en central roll

Sammanfattning

- Grundvalen för hela verksamheten är tillgången på vävnader
- Vävnadstillgången är helt beroende av donationsviljan i befolkningen och sjukvårdens förmåga att tillvarata vävnader
- Information och kunskap är avgörande för donationsfrekvensen